บทที่ 5
สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยด้านบรรยากาศองค์ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่นเป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์ แบบภาคตัดขวางโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา เพื่อศึกษาระดับของบรรยากาศองค์การและคุณภาพชีวิต ของบุคลากรสาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การกับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น และศึกษาปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชน ในจังหวัดขอนแก่น ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ บุคลากรสาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 730 คน จากศูนย์สุขภาพชุมชน 148 แห่ง โดยใช้สูตรคำนวณ ขนาดของตัวอย่าง ของ Cohen (1980) ได้จำนวนขนาดตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 170 ตัวอย่าง โดยใช้วิธี การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัย ได้สร้างขึ้น จากการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือจำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงาน และส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย โดยได้นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจริง จำนวน 30 คน ที่จังหวัดกาฬสินธุ์ นำมาหาความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมปสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Conbrach Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ตั้งแต่ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2549 ถึง 30 ธันวาคม 2549 หลังจากนั้นได้ติดตามทางโทรศัพท์ และติดตามด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 5 มกราคม 2550 ถึง 18 มกราคม 2550

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป อธิบายคุณลักษณะทางประชากร ด้วยสถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ กับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชนในตัวแปรที่มีระดับการวัดเป็น ช่วงสเกล (interval scale) หรือ อัตราส่วนสเกล (ratio scale) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และหาอำนาจการทำนายของปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชน โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติในการวิจัยครั้งนี้ ที่ระดับ 0.05 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 62.58 อายุเฉลี่ยเท่ากับ 38.50 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 70.32 สถานภาพสมรส สถานภาพคู่ คิดเป็น ร้อยละ 82.58 ประสบการณ์ทำงานที่ทำงานในศูนย์สุขภาพชุมชน เท่ากับ 3.5 ปี

1.2 ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ

จากการศึกษาปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การพบว่าปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การโดยภาพรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 3.84 S.D.=0.41) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามิติด้านโครงสร้างองค์การ มิติด้านความรับผิดชอบ มิติด้านความอบอุ่น มิติด้านการสนับสนุน มิติด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน มิติความขัดแย้ง และมิติความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 3.87, 3.97, 3.97, 3.92, 3.88, 3.90, 4.14 S.D. = 0.57, 0.52, 0.55, 0.52, 0.52, 0.61, 0.60 ตามลำดับ) รองลงมาคือ มิติด้านรางวัล มิติด้านความเสี่ยง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.50, 3.44 S.D. = 0.55, 0.54 ตามลำดับ)

1.3 ระดับของคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น

จากการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ในภาพรวมคุณภาพชีวิตการทำงาน อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.55 S.D. = 0.43) โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของตนเอง ด้านบูรณาการด้านสังคม ด้านสิทธิรัฐธรรมนูญ ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 3.68, 3.77, 3.68, 3.76, 3.90 S.D. = 0.71, 0.61, 0.51, 0.55, 0.51 ตามลำดับ) ด้านโอกาสก้าวหน้าและมีความมั่นคงในการทำงาน และด้านจังหวะชีวิตที่เหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.42, 3.30 S.D. = 0.63, 0.52 ตามลำดับ) ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม อยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X}$ = 2.78 S.D. = 0.81)

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลกับคุณภาพชีวิตการทำงาน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และประสบการณ์ทำงานกับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน พบว่าปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล กับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสาธารณสุข ศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.005 (p-value 0.69, 0.14, 0.85, 0.82, 0.85 ตามลำดับ)

1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การกับคุณภาพชีวิตการทำงาน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การบุคลากรสาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ได้แก่ มิติด้านโครงสร้างองค์การ มิติด้านความรับผิดชอบ มิติด้านรางวัล มิติด้านความเสี่ยง มิติด้านความอบอุ่น มิติด้านการสนับสนุน มิติด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน มิติด้านความขัดแย้ง มิติด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จากการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น

1.6 อำนาจการทำนายของปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น

เมื่อวิเคราะห์อำนาจการทำนาย คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น โดยวิธีถดถอยพหุแบบขั้นตอน พบว่าตัวแปรอิสระที่นำเข้าสู่สมการที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ มิติด้านรางวัล มิติความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มิติด้านโครงสร้างองค์การ มิติความขัดแย้ง และมิติด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน สามารถร่วมกันทำนาย คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชน ในจังหวัดขอนแก่น ได้ ร้อยละ 68.4

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษา ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชน ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีในบรรยากาศองค์การที่เหมาะสม จึงขอเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

2.1.1 ควรปรับปรุงและพัฒนาระบบค่าตอบแทนของบุคลากรศูนย์สุขภาพชุมชนด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ให้มีความเหมาะสมกับปริมาณงานและการเสี่ยงภัยในการปฏิบัติงาน

2.1.2 ควรมีจัดสรรทรัพยากร สนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร ให้กับศูนย์สุขภาพชุมชนอย่างเหมาะสม

2.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.2.1 ในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ และคุณภาพชีวิตการทำงาน ที่เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ควรมีวิธีการการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กันไปด้วย จะทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่น ปัจจัยทางการบริหาร แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชน

2.2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างบุคลากรศูนย์สุขภาพชุมชนที่วิชาชีพที่แตกต่างกัน เช่น หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน พยาบาลวิชีพ